

(א) מַזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת.

(ב) טוֹב לַהֲדוֹת לֵה' וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֲלֵינוּ.

(ג) לַהֲגִיד בַּבֶּקֶר חֶסֶדְךָ וְאַמּוֹנָתְךָ בַּלֵּילוֹת.

(ד) עָלֵי עֲשׂוֹר וְעָלֵי נָבֵל עָלֵי הַגִּיּוֹן בְּכֹנֹר.

(ה) כִּי שִׁמְחַתְנִי ה' בְּפָעֲלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יְדִיךָ אֲרַנֵּן.

(ו) מֵה גָדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' מֵאֵד עֲמָקוֹ מִחֻשְׁבֹּתֶיךָ.

(ז) אִישׁ בָּעֵר לֹא יֵדַע וְכֹסִיל לֹא יִבִּין אֶת זֹאת.

(ח) בְּפֶרֶחַ רִשְׁעִים כִּמוֹ עֵשֶׂב וַיִּצְצוּ כָּל פְּעָלֵי אֱנוֹן לְהַשְׁמָדָם עֲדֵי עַד.

(ט) וְאַתָּה מָרוֹם לַעֲלֹם ה'.

(י) כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ ה' כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ יֵאָבְדוּ וְתִפְרְדוּ כָּל פְּעָלֵי אֱנוֹן.

(יא) וְתִרְם כְּרָאִים קֶרְנִי בַלְתִּי בְּשִׁמְן רַעְנָן.

(יב) וְתִבְט עֵינֵי בְּשׂוֹרֵי בְּקָמִים עָלֵי מְרַעִים תִּשְׁמַעְנָה אֲזָנֵי.

(יג) צִדִּיק כְּתֹמֵר יִפְרַח כְּאֶרֶז בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָּה.

(יד) נִשְׁתַּלִּים בְּבֵית ה' בְּחִצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ.

(טו) עוֹד יִנּוּבוּן בְּשִׁיבָה דְּשָׁנִים וְרַעְנָנִים יִהְיוּ.

(טז) לַהֲגִיד כִּי יֵשֶׁר ה' צוּרֵי וְלֹא [עוֹלָתָה] [עֲלָתָה] בּוֹ.

1. מלבי"ם לפסוק א: **מזמור שיר ליום השבת**, שיר הזה ידבר מהשגחת ה' בעולמו, שהגם שנראה שהכל נוהג על פי הטבע מכל מקום עין משכיל יראה בו השגחת ה', ויביט עונשי הרשעים וגמול הצדיקים, הגם שה' הסתיר השגחתו מעין ההמון למען יהיה מקום לבחירה. ויען שיום השבת הוא עדות על ההנהגה השגחיית ושהעולם לא נמסר אל הטבע והמקרה, לכן נתייסד שיר זה ליום השבת.
2. רד"ק: (ב) **טוב להודות לה'** יום השבת הוא טוב להודות בו לה' משאר ימי השבוע כי האדם פנוי מעסקי העולם ונשמתו נחה מטרדת הגוף ומתעסקת בחכמה ובעבודת הא-להים. וטוב לומר לשמך עליון כי הנשמה העליונה תמצא מקום לשבח לך שאתה עליון.
3. רד"ק: (ג) **להגיד בבקר חסדך** ביום ובלילה עלינו להגיד החסד שעשית [...] והאמונה שתקיים חסדך לנו בכל עת. וטעם **בבקר** – כי כל ימי השבוע כשיקום אדם בבקר ילך לעבודתו ובזה הבקר יקום למנוחה ולענג הגוף והנשמה ואז אזכור חסד האל.

4. רש"י: **להגיד בבקר חסדך** בעת הגאולה. **ואמונתך בלילות** ובעוד צרת הגלות להאמין
בך שתשמור הבטחתך כל זה נאה וטוב.

5. רד"ק: (ו) **מה גדלו מעשיך** כשאני מתבונן בהם אני מכיר כי גדולים הם וגבוהים
להשיגם אל השלמות.

וכן עמקו מחשבותיך שלא נגלו לחכמים טעמי העולם בשאלות קשות שיש בענייני
העולם למה היה כך ולא היה כך, ואחת מן השאלות הוא למה ברא האל העולם היום
כך וכך שנים ולא בראו האל קודם לכן והתשובה בזאת השאלה ובזולתה כך גזרה
חכמתו ואנחנו לא ידענו דעתו ומחשבותיו למה עמקו למטה וגדלו למעלה.

6. רד"ק (ז) **איש בער לא ידע** זה הפסוק קשור למעלה ממנו או למטה ממנו.
למעלה פירושו כך: סמך למה שאמר עמקו מחשבותיך אמר כל איש בער וכסיל הוא
שלא ידע ולא יבין זאת מה שאמר לדעת פעליך.

וקשור למטה ממנו: איש בער לא ידע בפרוח רשעים כמו עשב, כלומר שיצליחו בעולם
הזה אבל החכמים ידעו כי הוא להשמדם עדי עד, כלומר שלא יהיה להם חלק לעולם
הבא שהוא עדי עד. וההצלחה הוא שכר מעט מעשים הטובים שעשו בעולם הזה
משלם להם שכרם בעולם הזה כדי שיאבדו לעולם הבא בשכר מעשים הרעים שהם
רבים.

ורבותינו ז"ל אמרו כי גם משה לא ידעו. ואמרו שלשה דברים ביקש משה מלפני
הקב"ה שתיים נתן לו ואחת לא נתן לו וזאת היא שלא נתן לו: "מפני מה יש צדיק ורע לו
יש רשע וטוב לו?" אמר לו הקב"ה וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם
(שמות לג, יט) אף על פי שאינו הגון וזהו מעשה האל יתברך שאמר עליהם מה גדלו
מה עמקו.

1. מלבי"ם: (י) כי הנה אויביך ה' יאבדו, מצד שני אופנים: 1. מצד שהם אויביך

יאבדו שעל ידי שהם אויבי ה' יאביד אותם בהשגחה, 2. שגם מעצמם יתפרדו

כל פועלי און – כי טבע פעולותיהם הרעות תחייב להם העדר הקיום.

7. פס' יא, רד"ק [כאשר הצדיקים רואים שהקב"ה מעניש את הרשעים אז הם מרגישים
כאילו קרנם, שהוא החלק הגבוה שבחיה שמסמל עוצמה- התרוממה, ושהם נמשכו
בשמן, כמו אלו שהם בחירי ה' כגון הכהן הגדול והמלך].

8. רש"י: **יב: בשורי** – בעוֹיִנִי, כמו שוֹרְרִי (תה' כז, יא).

בקמים עלי מריעים – על הרשעים הקמים עלי שמעו אזניי מאחורי הפרגוד שלא יועילו
לכלות אותנו, כך שמעתי.

אמר רב הונא: מה תמרה זו אין בה פסולת אלא: תמרים לאכילה, לולבים להלל, חריות לסכוך, סיבין לחבלים, סנסנים לכברה, שפעת קורות לקרות בהן את הבית, כך הם ישראל, אין בהם פסולת.